

3. Малихін О.В. Методичні рекомендації для формування у майбутніх учителів потреби в професійній самоосвіті / О.В. Малихін. – Кривий Ріг : КДПУ, 2000. - 24 с.

УДК 378:784

О.М.БОДНАР
Мукачівський державний університет

ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Зміни, що відбуваються сьогодні практично в усіх сферах суспільного життя, істотно підвищують роль системи освіти та її відповідальність за забезпечення належної підготовки молоді до успішного життя й діяльності в складних умовах динамічно змінюваного суспільства. Це в першу чергу стосується вищої школи. Зокрема, перед новітньою мистецькою педагогікою виникла наукова проблема: розуміння сутності компетентності фахівців, як її формувати та розвивати.

Окремі аспекти даної проблеми розглядалися вченими в рамках: теорії та методики професійної освіти (В.Андрущенко, В. Бондарь, Н. Гузій, О. Дубасенюк, І. Зязюн, А.Сергєєв, Н.Нікандров, Є. Романов, А. Найн, Т. Климова та ін.); формування окремих видів компетентностей (А. Белкін, Г. Коджаспирова, А. Маркова, І.Зимова, А. Хуторський, Дж. Равен, Е. Зеер і ін.), окремих компетентностей майбутнього вчителя музики (М.Михаськова, Н. Мурована, Є.Цюлюпа та ін.); формування вокальних компетентностей (А.Дмитрієв, В.Ємельянов, М. Микиша, В. Морозов, Р. Юссон, Ю.Юцевич).

Мета даної розвідки – провести аналіз сутності та змісту поняття «вокально-педагогічна компетентність».

Оскільки філософія відображає крізь призму укладених світоглядних концепцій досягнення різних галузей знань, а педагогіка залучає передові методи навчання та виховання – розглянемо сутність ключових понять даного дослідження – «компетентність» і «вокально-педагогічна компетентність», у філософському й педагогічному розрізі їх осмислення і трактування.

Експерти програми «DeSeCo» («Definition and Selection of Competencies») визначають поняття компетентності як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних ставлень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [6].

Обмірковуючи філософський аспект трактування поняття «компетентність», Д.Єрмаков [1, с.9-15] зауважував, що традиційна гносеологічна парадигма розділяє людину та світ як суб'єкта та об'єкт. Онтологічна сутність компетентності обумовлює таку взаємодію, при якій світ переживається як такий, що здатний задовольнити широкий спектр потреб і є значущим для людини, а людина відчуває, що володіє можливостями для освоювання та перетворення значущого для себе світу, що є метою та засобом

розвитку. Тобто, компетентність виступає як змістова домінанта світу особистості.

Серед багатьох трактувань компетентності, які різнобічно розкривають її сутність, заслуговує на увагу визначення Я.Сікори. На її думку, компетентність – це «не тільки професійні знання, навички і досвід у даній спеціальності, але й відношення до справи, визначені (позитивні) схильності, інтереси й прагнення, а також здатність ефективно використовувати знання й уміння, особистісні якості для забезпечення необхідного результату на конкретному робочому місці в даній обстановці» [5, с. 49].

Педагогічна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, естетичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення» [2]. Як зазначено у Концепції педагогічної компетентності [2], метою формування педагогічної компетентності є забезпечення належної професійної підготовки випускника в умовах ступеневої освіти та його конкурентоздатності на ринку освітніх послуг, а **основними структурними елементами педагогічної компетентності є:** теоретичні педагогічні знання, практичні вміння, особистісні якості педагога.

Різні аспекти професійної компетентності вчителя музики у сфері мистецької освіти висвітлюються в наукових дослідженнях Л. Арчажнікової, А.Болгарського, О.Дем'янчука, В. Дряпіки, А. Душного, Л. Коваль, А. Козир, Л.Масол, О. Олексюк, Г. Падалки, А.Растригіної, О. Ростовського, Г. Ципіна, В.Черкасова, О. Щолокової та ін. Компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва науковці визначають як системну, інтегровану якість, що передбачає здатність особистості до усвідомлення музики як явища суспільного життя, засвоєння основних її закономірностей, стилів і жанрів до оволодіння засобами втілення художніх образів у виконавстві, до застосування музики в художньо-виховній роботі зі школярами [4].

Вокально-педагогічна компетентність належить до спеціально-предметної компетентності професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва. Як зазначає Н. Науменко: «суть вокальної підготовки полягає не тільки в тому, щоб навчити майбутніх вчителів музики правильного співу, озброїти практичними вміннями і навичками, теоретичними знаннями, а й сформувати систему цінностей особистості, яка б сприймала і розуміла навколишній світ, творила прекрасне й реалізовувала себе у цьому світі, була зразком фахової компетентності в мистецьких і загальнокультурних питаннях» [3].

Отже, вокально-педагогічна компетентність майбутнього фахівця – рівнева складова професіоналізму, яка охоплює особистісні характеристики, теоретичні знання та практичні здатності педагога. У її структурі органічно взаємодіють: особистісний розвиток, професійна підготовка, сформованість загальної, вокальної та педагогічної культури. Специфіка її зумовлюється метою і змістом музично-педагогічної діяльності навчальних закладів(загальноосвітня школа, школа мистецтв, музична школа тощо). Вона охоплює вокально-виконавські та

методичні компоненти, які в комплексі забезпечують успіх музично-особистісного розвитку.

Література

1. Ермаков Д.С. Компетентностный подход в образовании / Д. С.Ермаков // Педагогика. – 2011. – № 4. – С. 9-15
2. Концепція педагогічної компетентності / [Банашко Л.В., Севастьянова О.М., Крищук Б.С.Тафінцева С.І.] [Електронний ресурс] / Л.В. Банашко, О.М. Севастьянова, Б.С.Крищук, С.І.Тафінцева. – Режим доступу : <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233>
3. Науменко Н. Вокальна компетенція – невід'ємна складова професійності майбутнього вчителя музики / Н.Науменко // Початкова школа. – 2014. – 2014. – № 1. – С.51-52.
4. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
5. Сікора Я. Аналіз базових понять проблеми формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики // Актуальні проблеми професійно-педагогічної освіти та стратегії розвитку : Зб. наук. праць / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, Л.В. Калініної, О.Є. Антонової. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2006. – С. 47-50
6. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. – К. : «К.І.С.»– 2003. – 296 с.

УДК 378.147 (075.8)

Д.-В. Т. БОРОНЫ
Мукачівський державний університет

ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Сучасний етап розвитку держави Україна ознаменований значними соціально-економічними, суспільно-політичними, духовними і культурними перетвореннями, що потребують від вищої школи формування нового покоління фахівців, які відповідатимуть запитам суспільства в галузі професійної підготовки кадрів, її сучасним стандартам. Разом з цим, зростає необхідність вирішення екологічних проблем, які стали об'єктивною реальністю та загрозою для майбутніх поколінь планети Земля. Особливої актуальності це питання набуває в Закарпатті, яке потерпає від вирубки лісів, забруднення водойм, зникнення окремих видів місцевої флори та фауни. Формування екологічної культури людства є основою безперервного гармонійного розвитку людської цивілізації та суспільства, становлення екологічно зорієнтованої особистості. Про це наголошується також в основних освітніх документах, зокрема у законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції розвитку екологічної освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, в яких відображено тенденції оновлення змісту, форм і методів екологічної освіти та виховання. Формування екологічної культури людини слід починати з найнижчої освітньої ланки – початкової школи – як в межах урочної, так і в позаурочній та позашкільній діяльності, шляхом залучення сім'ї, громадянського суспільства та держави з усіма її інститутами. Відтак, підготовка майбутніх фахівців початкової школи до

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>